

Mikszáth Kálmán:
HUSZÁR A TEKNŐBEN

I.

A Debernekyék kozákja.

Deberneky János szelíd lelkű, csendes ember volt, aki még a légynek se vétett s ha a nagyasszony (Debernekyné, született Székely Anna) megindult a szobákban a légycsapóval, borzongva hunyta be a szemét, hogy a tömeges gyilkolásokat ne lássa.

– Mi lett volna belőled, ha a középkorban találsz születni? – pirongatta a nagyasszony. – Mikor lovon kellett ülni, táborozni, csatározni, törökvért ontani. Milyen szerencséd, János, hogy ilyen *aludttej*-világban születted.

Addig-addig mondogatta ezt Székely Anna, hogy egyszer csak kezdett az az aludttej-világ megfordulni. A tej belőle átváltozott piros vérré és nem aludt, hanem pezsgett.

A nagy nemzeti szónok kimondta a végzetes szót az országgyűlésen: „Mérkőzzünk össze!”

A nagy nemzeti költő elszavalta a gyűjtő dalt: „Talpra magyar, hí a haza!”

S egyszerre mozogni, elevenedni kezdett minden. Micsoda nyár volt az az 1848-iki! Forró, száraz. Fű helyett katonák nőttek a földből. De minek is lett volna a fű? A kaszák elmentek fegyvereknek, a kaszások katonáknak.

De a Deberneky-kastély csendes maradt sok ideig a nagy nemzeti harc alatt is. Debernek kis falucska messze a hegyek között, erdőktől eltakarva; a harcvonalakba bele nem esett. János úr békében ült otthon, csak a férfi cselédei szaladtak szét. Asszonyokkal és aggastyánokkal dolgoztatott.

A nagyasszony váltig zsörtölődött:

– János, János! Van-e lelked, János, hogy itthon csücsülsz a hamun, mint egy vénasszony? Hát illik ez? Nem szégyelled magadat?

– Itthon is kell a férfi – védekezett János úr. – Ki tudja, mire leszek itthon jó? Hallgass asszony, hallgass!

– No hiszen majd meglátom, hogy viseled magad itthon, ha lesz valami.

Egy tizenkét éves fiúk volt Debernekyéknek, a szőke fürtű Palika. Vézna, cingár legényke, de az anyja vére folyt benne, nem az apjáé, mert erőnek erejével a táborba akart menni.

– Hiszen én is el tudom már sütni a puskát.

– De hordani nem bírod, fiacskám. Leroskadnál te ott a fáradtságtól. Nem eresztelek, fiam – csitította az anyja. – Ráérsz te még arra. Hiszen ne félj, lesz még nekünk háborúnk ezekkel máskor is!

Messze a csataterektől nem is valami nagyon borzalmas a háború. Csak a pirosuló ég mutatja majd nyugaton, majd keleten, hogy a városok, falvak égnek arra. János úr lefekszik a kertben a földre s úgy hallgatja, hogy van-e valahol valami. A föld sok, sok mérföldre elviszi az ágyú dörejét. A mi hazánk, a mi édesanyánk teste messze darabon rezg, ha valami fáj rajta.

János úr felsóhajt ilyenkor:

– Ma megint dolgoznak!

Aztán a munka eredményét várja izgatottan. Hozzák az újságok és az arra vetődő utasok. Elszivárog mindenüvé, még Debernekre is kuszán, elferdítve néha megfordítva. Remény, aggodalom, lelkesedés kétségbeesés tarkán váltakoznak. Ha egy csatát nyer a magyar, egy-

szerre magasra csap az önbizalom: „Meg sem állunk addig, atyafiak, míg egészen Európa nem a minék!” s ha valamely csapatunkat megverik, nyomban megcsappan az önbizalom: „Jaj, végünk van!”

Pedig se nem hódítjuk meg Európát, se végünk nincs, mert a bátor nemzetek halhatatlanok.

A télen, meg a tavaszon át még csak voltak fordulatok, borúra derű is, hanem úgy nyár felé kezdett a szerencse lefelé fordulni. Rossz hírek jöttek:

– Nem bírt velünk a császár. Elhítta segítségül a muszkát!

Azután még rosszabb hírek:

– Itt vannak már a muszkák!

Eljöttek. Megették a zöld uborkáinkat, a faggyúgyertyáinkat és a szabadságunkat. Siralom völgye lett szegény Magyarország. Isten a balkezével kezdte begöngyölgetni a szép, kibontott nemzeti zászlókat. Sorba jöttek a csapások.

A muszkákból még Debernekre is jutott. Egy nap ijedtében szaladtak össze az asszonyok, gyerekek s férfiak a kastély udvarára.

– Jaj, itt vannak a muszkák!

– Ne beszéljete bolondokat! – dadogta elhalványodva János úr.

– De bizony itt jönnek. Ahol fénylenek ni, a kopjaik!

Valóban Cserte felől a dombon egy kis lovascsapat bontakozott ki a felvert porfellegből.

Egyenesen Deberneknek tartottak. Lehettek vagy tizennégyen. Bizonyosan elmaradtak a főcsapattól, mely Kassa felé húzódott.

– Anyjuk! – hörgé Debernek. – Mit csináljunk? Mit tegyünk, lelkem? (És a fogai vacogtak.)

– Hát semmit. Bevárjuk őket. Meg nem esznek. Te úgy is járatos vagy a szláv nyelvekben, hát beszélj velök.

– No még csak az kellene. Majd bolond vagyok. Én elmegyek, Anna, én menekülök.

A nagyasszony mérgesen toppantott a lábával:

– Itt maradsz, punktum!

Nem sok idő volt a felelésre, a kis csapat a templomtól, mint a zsinór, befordult a kastély udvarába. Egyet-kettőt csillant lovaik patkója s ott termettek a tornác előtt.

János úr rémülten ugrott be a pitvarajtóba.

– Ne szaladj bátyuska, ne szaladj! – szólta a lovasok egyike meglehetősen szelíd hangon. – Adj inkább valami harapni valót!

János úr egyetlen értelmes szót nem bírt kiejteni. A szeme kimeredt, az ajak némán mozgott.

– Sok baromfit látok az udvaron, bátyuska! – mondá a másik kozák epedő tekinteteket vetve a pulykákra és a tyúkokra.

– Hát mért nem szólsz hozzájuk, te mamlasz? – riadt fel a nagyasszony. – Adunk nekik, hogyne adnánk!

– Szívesen adunk belőlük – hebegte most János úr, összeszedve magát valamennyire. – Szálljanak le a katona urak és pihenjenek meg nálunk!

Debernekyné rögtön kiadta a rendeletet.

– Zsuzsi, Panna, hol vagytok! Uccu, fogjatok egy pár pulykát, egy pár tyúkot; vizet forralni, te Sára! Aztán kopasszatok, süssetek. Hadd lakjanak jól ezek a becsületes muszkaemberek.

A muszkák leszálltak a lovaikról és letelepedtek a tornácon a nagy kerek kóasztal körül.

– Rátok nem haragszom – szólt a nagyasszony – ti kénytelenek vagytok velem.

– Úgy van, anyuska; kénytelenek vagyunk. Eltaláltad, anyuska. Bár otthon lehetnénk, a mi gyermekeink, asszonyaink mellett.

János úr is nekimelegedett lassankint. Hiszen nem olyan borzasztó emberek ezek! Egyre múlt a féelme s mire az ízletes ételek előkészültek (nem eszik ilyen paprikást maga a fehér cár sem) egy fertályakós hordócskát előgurított a pincéből s tulajdon kezével ütötte nekik csapra.

Pompás volt a lakoma, a bor nemkülönben, jó kedvük szottyant a kozákoknak és a házigazda is beszédes lett. Egészen elérzékenyítették azzal, hogy felköszöntőt mondott rá valamelyik. Ejnye, de derék fickók ezek! No csak igyanak, katona urak, igyanak!

Ittak is emberül, közbe muszkadalokat énekeltek, szidták az osztrákokat, dicsérték a magyarságot. János bácsi egészen föllendült mellettük.

– Kár ezekkel verekedni – mondá az asszonynak –, jó gyerekek mind. Könnyű lett volna velük kibékülni!

De a lakmározás már soká tartott egy kicsit. Az egyik kozák, a legnagyobb szakállú, feltekintett a napra, mely már egészen alul volt a menny peremén s élénken kiáltott fel:

– Elkésünk, fiúk! Szent András csontjaira mondom, elkésünk. Legyen már vége, azt gondolom.

– Ej, mindegy az Jaroslav! – bölcselkedett egy tömpe orrú nyurga. Honnan késünk el? Mert hova siet az ember az ő földi pályáján? A sír felé, Jaroslav. Honnan késünk hát el, Jaroslav?

János úr közbeszólt:

– Nem eresztelek benneteket. Maradjatok még egy kicsit.

– Köszönjük bátyuska, te jó vagy – szólt, akit Jaroslavnak neveztek –, hanem a Nikolaj olyan furcsákat beszél a sírről. Utol nem érjük a sereget, ha mondom. A te lovad is fáradt, ne csábítsd hát a pajtasaidat szelességekre hanem... nyeregbe legények, egy, kettő, három...

Mindnyájan felkaszmalódtak a lovaikra, csak a tömpe orrú nem, (akit „diák”-nak szólítottak maguk közt). A diák makacsul leült a kis hordóra.

– Van még az alján – hörgé villogó szemekkel.

– Nem jössz Nikolaj?

– Nem megyek. Utolérlek benneteket!

– Igazán nem jössz?

– Meg se mozdulok.

Elvágtattak, otthagyták. Nikolaj ivott, és addig ivott, míg kidőlt. Mámorosan elterülve a földön.

Deberneky kedvetlenül vakargatta a fejét:

– Ej, ej, már most mi az ördögöt csináljak velem. Gyere ki, Anna lelkem. Nézd, mivé lett. Te okos asszony vagy, adj tanácsot, hogy mitévők legyünk.

– Tudod mit – mondá a katonás asszony –, vágjuk el a nyakát. Hadd legyen ezzel is kevesebb az ellenség.

– Bolond vagy! – hőkölt vissza János úr. – Mi jut az eszedbe, szerencsétlen! Ez az egy muszka már nem határoz. Talán a paptól kellene tanácsot kérni. Szaladj el, Pali fiam, a tisztelendőért.

A kis Pali lihegve futott a paplakba, ahol a méhesben meglelte a nagytiszteletű urat, amint éppen rajt vett fel.

– Jó napot, pap bácsi!

– Jó napot, Palikám. Nézd ezeket a méheket. Királyné nélkül szétszélednek, s nem akarnak bemenni a köpűbe.

– Jaj nem érek én most rá, pap bácsi, a méheket nézegetni. Nagy baj van otthon. Apám elküldött a bácsiért.

– Megyek, fiam, megyek. Mindjárt készen vagyok. De hát mi a baj?

– A muszka katonákból hátra maradt az egyik. Anyám a nyakát akarja elvágni, az apa pedig nem akarja.

A pap mosolygott. És szeretettel simogatta meg a Pali üde arcát.

Nagy zavarodás volt otthon, mire a pap megérkezett a fiúval. A nagyasszonynak János úr rimánkodott, hogy ne okoskodják, mert abból nagy baj lehet. Aztán nagy véték is.

A tiszteletes úr is az ő pártján állott.

– El kell a kozákokat távolítani szép simán.

– Hogyan?

– Föl kell a lóra ültetni, aztán hadd menjen, amerre a ló viszi.

– De hátha valami baja történik és engem fog a cár okozni? – fázott tőle Debernek.

– Kötözzük oda a lóhoz – mondta a tiszteletes úr –, hogy le ne eshessen róla!

Úgy is lett. A magával tehetetlen Nikolajt két béres meg a kertész a lóra ültették, kezét-lábát oda kötözve. A kantárját odakapcsolták a kabátja gombjához s ezzel Debernek János úr maga vezette ki a lovat a kapu elé s ott az ostorral jól megriasztva, az, mint egy tüzes sárkány vitte lankadt lovagját, az összegyűlt falusi népek nagy hahotája közt, a szántóföldeken keresztül, észak felé.

Hogy mi lett belőle, soha nem tudódott ki, de a szegény Debernek János nyugalmát elvitte örökre.

Mert se aludni, se enni nem tudott azontúl az örökös félelemben, hogy a cár megolvassa egyszer a katonáit és a Nikolaj nem lesz köztük. Vizsgálni kezdik és kisül, hogy az bizony a Debernekéknél vészelt el. S megjön a pecsétes parancsolat egy nap, hogy „tessék a kozákokat előállítani.”

Ismerősei, barátai is ijesztgették:

– Szegény János bácsi! Nagy baj lesz még abból.

II.

A Debernekék cserepárja.

De nem lett belőle semmi baj. Vagy megkerült Nikolaj, vagy fel se vette az orosz cár az eltűnését, elég az hozzá, nem kereste a kozákokat. Van még neki otthon elég.

Hanem az volt a baj, hogy míg a cár álmában jelent meg éjjelenként a János úr ágyánál mennydörögve: „Add vissza a kozákomat!”, azalatt itthon a magyarságnál sem vált be a dolog dicsőségnek.

Mikor 1860-ban a szabadság megint elkezdődött, a gyűlésen valaki azt kiáltotta, amint a Debernek nevéét olvasták:

– Muszkavezető!

Nagy nevetés támadt erre a tréfára; de az öreg úr komolyan vette s az ott összegyűlt megyei bizottság előtt komoly nyilatkozatot tett, hogy vezetett muszkát az igaz, de csak egyet, s azt is csak az udvarról a kapuig vezette. És az se volt kozák, csak a lova. Ő csak a lovat vezette.

– Tudjuk, tudjuk! – kiáltották minden oldalról.

– De a kozák rajta ült! – sívított közbe egy hang.

– Különb bizottsági tag lenne a feleségéből – harsogott közbe Tóthy Pál, hajdani alispán –, mert az le akarta vágni a kozák fejét.

– Éljen Debernekyné!

A nagyasszony, aki a karzaton ült, majd elájult izgatottságában a jelenet alatt. Egész arca égett.

De ki is kapott otthon János úr:

– Látod, ilyen a félelme! Ha az ember valamit csinál, mindég egészen tegye. Most már se igazi magyar ember nem vagy, se igazi német. Semmi se vagy.

János úr búnbánóan sütötte le a fejét.

Sok mindenfélén kellett még átesni.

Nemsokára bejött a legtetszetősebb divat: hogy nem kell adót fizetni. Éltünk már és mozgunk. A hármashalom zöldült már és ott ültünk a tetején. Volt ez rosszabbul is, mikor a hármashalom csak egy nagy sírnak látszott az ország címerében s alája volt temetve minden, minden...

Debernekék se akarták megfizetni az adót. Magának János úrnak is megtetszett ez a gondolat. „Nem fizetek, dehogyan fizetek!”

De most is úgy volt, mint szokott lenni közönségesen, hogy adóintő cédulát kap az ember, ha az adója nincs még rendben. Csak az adócédula volt másforma, állván nem holt betűkből, hanem eleven katonákból. Kisebb cédula egy katona, nagyobb cédula tizenkét katona káplárostul.

Ilyen nagyobb cédula jutott Debernekékhez. A szép kis tornyos kastély megtelt cserepárokkal.

Az ámbituson Jarobitsek Vencel káplár úr pipázgatott otthonosan, az öregúr nádfonatos székében elterpeszkedve, vagy a nagy kőasztalnál kártyázott a pajtásokkal. A házbéliek idegenül, búsan jártak-keltek az ősi lakban.

Deberneké makacsul tartotta magát egy ideig:

– Se adót nem adok, se enni nem adok. Vegyétek el erővel. Ha vesztek, esztek. Ilyen ember vagyok én.

De mikor a katonák aztán csakugyan erővel kezdték beszerezni az élelmiszereket, levágták a bornyút, feltörték az éléskamrát, a pincét, leszedegették a fákról félelmetesen a finom sercika almát, az öregúr kezdett a béketúrésából kifogyni, nagy óbégatással szaladgált a magyarok nyakára, hogy ő nem ellenkezik tovább és kifizeti az adóját.

– Azt ne tegye bátyám – intették emezek. – Örökösen hazaáruló lesz a neve. Még a csontjait is kihányják a sírból az unokák.

– Jó, jó, de mikor ostobaság! Nincs értelme, hogy ne fizessenek. Mi haszna abból a hazának, ha én tönkre teszem magamat. Megeszik, összerontják mindenemet.

Már alig lehetett visszatartani az öreget. Jarobitsek Vencel káplár úr azonban, aki a legjobban pusztított, a többi között izgatván, így bízta az alája rendelt cserepárokat:

– Minden a mienk, ami az övék. Mi vagyunk az urak. Amit a szemünk meglát, és a szájunk megkíván, azt mi mind elvehetjük a császár nevében, mert mi tizenketten vagyunk itt a császár nevében.

Nagy ínyenc is volt Jarobitsek; szerette a pecsenyét és a bort. Azonfelül Jarobitsek tudta leghatalmasabban csörgetni a panganétját. Egyszóval félelmetes fickó volt.

A nagyasszony aranyrámás nagy fali tükrébe lövöldözött, máskor a családi képekbe. Debernek Ferenc kuruc generális bal szeme volt az egyik célpont: aki legelőbb odatalált a katonák közül, az húzta be a betett hatosokat.

Csodálatos volt, hogy mennyit bírt megenni ez a tizenkét ember. Először a baromiféléket falták fel, azután neki láttak a sertéseknek, majd az ökrökre került a sor. Ha már elfogyott a húsféle, Jarobitsek bement az istállóba s egy-egy állatot maga lőtt le ügyesen.

– Még a lovakat is meg fogjuk enni – bízta jókedvűen a háziakat. – Ettem már én lóhúst az aranyos Prágában. Jó ízű, csak egy kicsit édeskés. Bizony megesszük a Rárót és a Fecskét is.

S valóban veszedelmesen fogytak az igavonók. Egy nap elfogyott az utolsó ökör.

Jarobitsek kimondta az ebédnél:

– Holnap a tehenekre kerül a sor.

Délután körülnézgette a teheneket és a Talpast ítélte halálra. Szép kajla szarvú tehénke volt a nagyasszony kedves tehené.

Debernekyné sírt, mikor a rémhírt meghallotta, hogy a kedves tarka Talpas holnap meghal. Golyót lőnek a fejébe. Szép nagy okos szemét behunyja örökre.

Egész éjjel nem tudott aludni a nagyasszony. János úr hallotta sóhajtozni, hánykolódn.

– Valami bajod van, asszonykám?

– Semmi, semmi.

– Te sírsz, asszonykám?

– Ne fecsegi már annyit, hagyj békét!

– Anna, Anna, te a Talpast siratod és nem mered bevallani.

– Hát aztán, ha siratom is? Az én dolgom az, ha a szívem megszakad is...

– De azt már nem engedem, hallod-e? Nem engedlek szenvedni, megmentem a tehénkédet, holnap fizetek.

– Csak azt próbáld meg! – szisszent fel a nagyasszony kevélyen. – Rögtön itt hagyom a házadat.

– Anna! Lelkem, Annám, ne haragudj, hiszen én csak jót akarok.

– Ha jót akarsz, hát ne fizess.

– Hát nem fizetek, de a Talpasnak vége akkor.

– Ha az Isten akarja – felelte az asszony keresztényi megnyugvással, de mégis egy mély sóhajjal.

Reggel korán öltözött fel a nagyasszony, de azért a világért se mozdult volna ki a szobájából, hogy az iszonyú dolgot meg ne lássa az udvaron, mikor kivezetik kedves tehenét, akit kis borjú korától ő etetett, cukorral kényeztetett; mikor az a gonosz Jarobitsek megcélozza a halálra ítéltet a puskájával s oh jaj, mikor a lövés eldörren... De azt meghallja idebent is...

Remegve várta a borzalmas pillanatot, haloványan járva-kelve szobájában, megállt és imádkozott:

– Istenem ne engedd, ne engedd!

E pillanatban szelíd kopogtatás hallatszott az ajtón.

– Szabad!

Jarobitsek Vencel lépett be. A hóhér, a gyilkos! De milyen szelíd, alázatos volt az arca.

A nagyasszony keményen rászólt:

– Mi tetszik?

– Bocsánatot jöttem kérni – mondá halkán, lesütött szemekkel.

János úr bámult, egyre bámult, és egy szót sem szólt, csak a nagyasszony mondta gúnyosan:

– Nincs miért, nincs miért.

– Beismerem, hogy gyalázatos, rossz ember voltam – rebegette Jarobitsek. – Bocsásson meg a tekintetes úr és a tekintetes asszony. Jó és alázatos leszek ezentúl.

– Legyen ön olyan – pattant fel büszkén Debernekyné s halovány arca kipirult –, aminő lenni akar. Semmi szükségünk az ön elnézésére.

– No, no, anyjuk – vágott közbe János úr. – Ne bántsod a káplár urat. Ha ő jó akar lenni, miért ne lenne? Mit von le az ő jósága a mi hazafiságunkból. Csak legyen ön, kérem, jó és alázatos. Ne hallgasson a feleségemre.

– Az leszek, tekintetes uram. Mert levelet kaptam az édesanyámtól Csehországból s ő int engemet, hogy jó legyek önökhöz. Az én szegény mamicám. S annak én szót fogadok, mint a császárnak.

– No lássa, az igen szép. Hát ösmer minket az ön mamicája?

– Nem, nem. De tessék elolvasni, hogy mit ír. Mert szépen tud írni a mamicám, pedig már hatvan éves és még nem visel pápaszemet.

János úr átvette az eléje nyújtott levelet.

– Ugyan, ugyan, mit barátkozol vele? – pirongatta a nagyasszony magyarul.

– Ne okoskodj, Anna, ne okoskodj. Hiszen látod, hogy már nem lövi meg a Talpast. Majd a káplár felé fordult tótul: – Ugye nem bántja a feleségem tehenét?

– Isten mentsen attól – felelte Jarobitsek szinte fájdalmas hangon. – Ha nem adnak enni, hát túrni fogjuk, éhezünk alázatosan, csendesen.

Deberneky helyeslőleg bólintgatott a nagy fejével.

– Add ide a pápaszememet, Annácskám. Hadd olvassam el. Hogy minek? Ugyan ne duzogj, ne légy már olyan engesztelhetetlen. Hiszen érdekes az, hogy mit ír egy cseh asszony.

Deberneky fennhangon olvasta:

„Édes fiam, Vencel!

Vettem leveledet s örülök, hogy egészséges vagy. Vigyázz magadra és imádkozz abból a könyvből, amit neked adtam. Írod, hogy ellenségek közt vagy, szeresd őket is, édes fiam. Légy kíméletes irántuk, mert minden kölcsönbe történik. Az Isten visszahozza azt ránk, amit ti ott tesztek. Gondolj szegény öreganyádra, Vencel fiam.

Most is egy magyar huszár van kvártélyban nálunk s azon ürügy alatt, hogy ti az ő szüleit sanyargatjátok Magyarországon, a leghihetlenebb kegyetlenségeket csinálja velünk. Tör, zúz, követel, eszik, iszik s annyira el van kényeztetve, hogy délutánonkint kardostul, tarsolyostul befekszik egy teknőbe s nekem, szegény öreganyádnak, órákig kell őt ringatnom, míg elalszik.

De végzem is leveletem, mert a huszár már ordít, hogy ringassam.

Légy jó és alázatos. Édes Vencelem,

Szerető édesanyád
Bohumilla.”

Deberneky bácsi felkacagott jóízűen, édesdeden.

– Aha! Most már értem. Minden csak kölcsönbe megy. Panna, Panna!

A szolgáló után kiáltott.

– Tessék parancsolni.

– Szaladj át, fiam, a paphoz. Van ott egy piktor, aki az oltárt festi. Hogy jöjjön át azonnal, hahaha!...

– Mit akarsz vele? – kérde a nagyasszony.

– Lefestetem vele a jelenetet. Egy huszárt a teknőben, akit egy öreg cseh asszony ringat. Valami fölséges!

Szemei szikráztak a vidámságtól és lelkesedéstől.

– Most már legalább tudom, miért tűnök. Most már egy polturát se fizetek. Ha azok is tűnnek, az már más. Akkor én is tűnök. Most már megerősödtem. Ha háború kell, hát legyen háború!

Majd újra előfogta a kacagás:

– Hahaha! Képzeld el, Anna, azt a huszárt a teknőben! Nem éppen a mi Pali fiunk-e, hehehe? No az volna csak a pompás! Valami gyönyörű látvány lehet, hihhi! Meglesz, megcsináltatom olajfestékben, hogy holtom napjáig nevetthesek rajta... De már ilyen a mi cserepárjaink még se tesznek.

Vidáman, fűrgén ugrált egész nap, mint egy evet s mikor a katonák összegyűltek déltájban a sovány lencsefőzelék mellé, melyet a Zsuzska szolgáló főzött hús, szalonna nélkül, odaállt eléjük vakmerően s elkezdte bosszantásukra énekelni: „Hazádnak rendületlenül...”

Az alázatos Jarobitsek letette a kanalat s utána próbálta dúdolni...

Ilyen idők voltak azok!